

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในขบวนการผลิตบัณฑิต เพราะหลักสูตรคือตัวชี้ให้เห็นถึงทิศทางการจัดการเรียนการสอน และภาพของผลผลิตคือตัวบัณฑิตที่จะออกไปรับใช้สังคมว่าจะต้องเรียนรู้อะไร มีทักษะและทัศนคติที่พึงประสงค์อย่างไรบ้าง ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงปรัชญาและวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีความหลากหลายตามลักษณะของสถาบันแต่ละแห่ง ดังนั้นหลักสูตรจึงเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา (ปทีป เมธาคุณวุฒิ 2528)

การอุดมศึกษาของไทยแม้ว่าจะเริ่มมีขึ้นก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 ก็ตาม แต่การให้ความสนใจอย่างจริงจังนั้นเริ่มขึ้นในสมัยนี้ ซึ่งเป็นอุดมศึกษานรูปแบบและแนวคิดที่อาศัยแนวทางของตะวันตกเป็นหลักใหญ่ (ไพฑูริย์ สินลารัตน์ 2530) โดยมีเป้าหมายหลักเพื่อสนองตอบต่อความต้องการในการพัฒนาประเทศ และรัฐเป็นผู้รับผิดชอบด้านจัดการศึกษามาโดยตลอด แม้ว่ารัฐได้มีแนวคิดที่จะให้เอกชนเข้าร่วมรับภาระจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามาบ้างแล้วก็ตาม แต่ปัญหาด้านมาตรฐานการศึกษา และความเกรงว่าจะมีการแทรกซึมของลัทธิการเมืองที่ประเทศไทย ไม่พึงปรารถนา มีผลให้เอกชนไม่สามารถจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้จบจนกระทั่ง พ.ศ. 2508 สภาการศึกษาแห่งชาติ (ปัจจุบัน คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ) ได้ทบทวนแนวคิดดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง และได้เสนอปัญหาการไม่มีที่เรียนต่อของนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีจึงได้ลงมติรับหลักการในการเปิดโอกาสให้เอกชนจัดตั้งสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2508 เพราะสาเหตุสำคัญคือ ความต้องการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของประชาชนมีสูง และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐไม่สามารถรับนักศึกษาเข้าเรียนต่อได้เพียงพอ

สภาการศึกษาแห่งชาติ โดยมติของคณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการแก้ไข วางระเบียบข้อบังคับ และร่างพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน จนสำเร็จเรียบร้อย และประกาศใช้เมื่อวันที่

21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 ภายใต้อัตราราชบัญญัติดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ถือกำเนิดครั้งแรกเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม พุทธศักราช 2513 ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) และได้มีบทบาท ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยพิจารณาจากด้านต่าง ๆ เช่น สัดส่วนการจัดการศึกษาระหว่างภาคเอกชนและรัฐบาล จำนวนสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประเภทสถาบันและระดับการศึกษาที่จัดตั้งต่อไปนี้

ด้านสัดส่วนการจัดการศึกษาระหว่างภาคเอกชนและรัฐบาล จากเอกสารแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2529) ชี้ชัดว่าสัดส่วนการจัดการศึกษาของภาคเอกชนเพิ่มขึ้นคือ ช่วงระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 เอกชนรับภาระจัดการอุดมศึกษาร้อยละ 5 (รัฐบาลร้อยละ 95) และเพิ่มเป็นร้อยละ 29 เมื่อปีการศึกษา 2527 คือในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 คาดว่าในช่วงปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฉบับที่ 6 จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 30.4

ด้านจำนวนสถาบัน จากตารางที่ 1 พบว่าในช่วงระยะเวลา 18 ปี 8 เดือน สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้รับอนุญาตจัดตั้ง 26 สถาบัน มีอัตราการเกิดร้อยละ 138 นับได้ว่ามีปริมาณการขยายตัวอยู่ในเกณฑ์สูง

ตารางที่ 1 การก่อตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวนตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ	ช่วงเวลา	จำนวนสถาบันที่ได้รับอนุญาตจัดตั้ง
แผนฯ 2	28 พฤษภาคม 2513-2514	6
แผนฯ 3	2515 - 2519	4
แผนฯ 4	2520 - 2524	2
แผนฯ 5	2525 - 2529	9
แผนฯ 6	2530 - มกราคม 2532	5
รวม	18 ปี 8 เดือน	26

ด้านประเภทสถาบันและระดับการศึกษา แรกเริ่มที่รัฐเปิดโอกาสให้เอกชน จัดตั้ง สถาบันการศึกษานั้น รัฐควบคุมอย่างเคร่งครัด คืออยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ แบบโรงเรียนราษฎร์ และจัดดำเนินการสอนได้ในระดับประกาศนียบัตร คือไม่เกิน 3 ปีแรก ของมหาวิทยาลัยของรัฐ การดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ.2512 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีประเภทเดียวคือ วิทยาลัย การจัดการเรียนการสอนสรุปได้ดังนี้

พ.ศ.2513 ดำเนินการสอนได้ในระดับประกาศนียบัตร

พ.ศ.2516 ดำเนินการสอนได้ในระดับปริญญาตรี

พ.ศ.2522 ประกาศใช้พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ.2522

พระราชบัญญัตินี้ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มีบทบาทและภารกิจกว้างขวางขึ้นดังเช่นที่ระบุในมาตรา 8 และมาตรา 9 ดังนี้

มาตรา 8 สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นสถาบันศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษา ส่งเสริมวิทยาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย และให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ

มาตรา 9 สถาบันอุดมศึกษามีสามประเภท คือ มหาวิทยาลัย สถาบัน และวิทยาลัย ตามเงื่อนไข หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และสามารถจัดการศึกษา จนถึงระดับปริญญาเอกได้

ดังนั้น ตั้งแต่ พ.ศ.2527 เป็นต้นมา วิทยาลัยเอกชนบางแห่งได้รับการอนุมัติเปลี่ยนประเภทสถาบันจากวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัย และสถาบันจนถึงปัจจุบัน มีมหาวิทยาลัยเอกชนทั้งสิ้น 6 แห่ง สถาบัน 1 แห่ง และวิทยาลัย 19 แห่ง โดยได้จัดหลักสูตรถึงระดับปริญญาโท แสดงให้เห็นว่าการขยายตัวในด้านนี้เพิ่มขึ้นเช่นกัน

จากนโยบายและเป้าหมายของแผนการศึกษาระดับอุดมศึกษาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534) นโยบายข้อ 2 ให้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องทันกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ตลอดจนให้มีความสมดุลระหว่างภาคทฤษฎีกับภาคปฏิบัติ นโยบายนี้ได้ระบุไว้เป็นนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาประการหนึ่ง ของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 ด้วยเช่นกัน และมีนโยบายอีก 2 ประการที่แสดงชัดเจนว่า รัฐสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนพัฒนาก้าวหน้าขึ้น คือ ข้อ 2 และข้อ 3 ดังนี้

ข้อ 2 ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน จัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาและที่เหมาะสมกับความต้องการด้านพัฒนาวิชาการของประเทศตามความพร้อมของสถาบันโดยเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ

ข้อ 3 ให้ความสำคัญในการผลิตบัณฑิตในสาขาที่มีความสำคัญต่อการธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของประเทศและการพัฒนาวิชาการ

ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จึงได้ขยายสาขาวิชาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมมากขึ้น เพราะจำนวนนักศึกษาใหม่ที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะสูงขึ้น หากพิจารณาจากการคาดการณ์จำนวนประชากร ดังข้อมูลที่ปรากฏในบทความเรื่อง อุดมศึกษา เอกชน พ.ศ. 2530-2540 โดยธรรมณู โสภารัตน์ (2529) ต่อไปนี้

ปี	ประชากร (ล้านคน)
2523	46,455
2528	51,301
2532	55,345
2537	59,580
2542	63,772
2547	67,745

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้คาดการณ์ว่า ในช่วง ปี 2530-2545 อัตราการเพิ่มของประชากรกลุ่มอายุต่าง ๆ ต่อไปจะมีดังนี้ ประชากรกลุ่มอายุ 18-24 ปี มีอัตราการเพิ่มร้อยละ 0.56 กลุ่มอายุ 25-34 ปี มีอัตราการเพิ่มร้อยละ 1.79 และกลุ่มอายุ 35-59 ปี มีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 2.74

จึงเป็นที่คาดการณ์ได้ว่าการที่ประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐยังคงรับนักศึกษาในระบบจำกัดรับได้รวมกันทุกสถาบันแล้วไม่เกินร้อยละ 21 โอกาสของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีโอกาสจะพัฒนาทั้งด้านศักยภาพ ความพร้อม และความสามารถเพื่อให้พร้อมที่จะให้การศึกษแก่ผู้ที่จะมาเรียนในอุดมศึกษาเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าในอดีตจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีจุดอ่อน ในประเด็นของการผลิตกำลังคนในแง่คุณภาพทั้งด้านความรู้ ความสามารถ และบุคลิกภาพโดยส่วนรวมที่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของระบบ

สังคม และ เศรษฐกิจ (กฤษี คำชาย 2523) แต่ในปัจจุบันภายใต้การพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเอง ตลอดจนการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรจากทบวงมหาวิทยาลัย อุดมศึกษาเอกชนได้ขยายสาขาวิชาที่เปิดสอนเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด และเมื่อปี 2530 ที่ผ่านมามา สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนในระดับปริญญาตรีได้ถึง 98 สาขา ในจำนวนนี้ได้รับการรับรองมาตรฐานหลักสูตรแล้ว 86 สาขา

ประเทศไทยในยุคปัจจุบันอยู่ในโลกของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเศรษฐกิจ การที่ประเทศจะอยู่รอด และมีโอกาสที่จะก้าวหน้าไปสู่ประเทศที่มีการพัฒนาสูงขึ้นไปอีกระดับหนึ่งนั้นจำเป็นต้องมีคนที่มีความรู้และประสิทธิภาพ การอุดมศึกษาซึ่งช่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะพัฒนาบุคลากรไปได้ใน 3 สาขาหลักเช่นเดียวกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ได้แก่ สาขาการเกษตร สาขาอุตสาหกรรมและสาขาการบริการ จึงเป็นจุดที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่า อุดมศึกษาเอกชนจะมีแนวโน้มการเปิดสาขาวิชา หลักสูตร ที่เชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน ชุมชน อุตสาหกรรม ตลอดจนการพึ่งตนเองได้มากน้อยเพียงใด เพราะเมื่อพิจารณาจากหลักสูตรที่เปิดสอนในปัจจุบัน ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จากผลการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 11 แห่ง ดำเนินการสอนในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์มากที่สุด โดยเฉพาะคณะบริหารธุรกิจ ยกเว้นสถาบันเฉพาะทาง 2 แห่ง ที่เปิดสอนเฉพาะคณะพยาบาลศาสตร์ (มุสดี ถาวรกุล 2532) เห็นได้ว่า กลุ่มสาขาวิชาที่เปิดสอน ยังไม่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศมากนัก จึงควรศึกษาถึงสาขาวิชาที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจะเปิดสอนในอนาคตว่าจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศได้หรือไม่ และในขณะที่เดียวกันทบวงมหาวิทยาลัยได้จัดทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพื่อนำผลการวิจัยไปประกอบการวางแผนอุดมศึกษาของชาติ ในระยะ 15 ปี ซึ่งภาควิชาอุดมศึกษาได้รับโครงการดังกล่าว ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และกำลังศึกษาอยู่ในภาควิชาอุดมศึกษา จึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยร่วมกับโครงการในเรื่องแนวโน้มหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพราะหลักสูตรเป็นแบบแผนหรือแนวทางของการจัดการศึกษา ในการที่จะให้ความรู้ ถ่ายทอดวัฒนธรรม เสริมสร้างทักษะ การปลูกฝัง เจตคติ ค่านิยมให้แก่ผู้เรียนเพื่อสร้างความสามารถให้ตรงคนอย่าง เป็นสุข สามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติได้ สาขาวิชาที่เปิดสอนจะสะท้อนให้เห็นว่าบัณฑิตที่จะออกสู่ตลาดแรงงานนั้น ผลิตได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพียงใด แนวโน้มการเปิดสาขาวิชาในอนาคตอีก 15 ปีข้างหน้า ศาสตราจารย์สาธา

จะเพิ่มขึ้นหรือลดลง เพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนของสถาบันและการเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษา
ต่อของเยาวชน ที่จะสามารถเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคมไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวโน้มของหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ในปี พ.ศ. 2545

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพัฒนาการ และแนวโน้มของหลักสูตรในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา
ระดับปริญญาตรี ซึ่งครอบคลุมดังนี้

ส่วนที่ 1 รูปแบบและลักษณะหลักสูตรสาขาวิชาต่าง ๆ ในปัจจุบัน

1. ความเป็นมา ปรัชญาหรือจุดมุ่งหมายของสถาบัน
 - 1.1 ความเป็นมาของการตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
 - 1.2 ปรัชญาหรือจุดมุ่งหมายของสถาบัน
2. หลักสูตรสาขาวิชาที่เปิดสอน
 - 2.1 กลุ่มสาขาวิชาที่เปิดสอนในปัจจุบัน
 - 2.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชา
 - 2.3 การปรับปรุงหลักสูตร
 - 2.4 ปัญหาและอุปสรรค
3. จำนวนนักศึกษาใหม่จำนวนตามกลุ่มสาขาวิชา
 - 3.1 จำนวนนักศึกษาใหม่จำนวนตามกลุ่มสาขาวิชา และปีการศึกษา
 - 3.2 การเพิ่มลดของจำนวนนักศึกษา
 - 3.3 อัตราส่วนระหว่างจำนวนนักศึกษารับเข้าใหม่ต่อจำนวนผู้สมัคร
4. ประเภทของหน่วยงานที่บัณฑิตประกอบอาชีพ
5. การบริหารหลักสูตร (Curricular Taxonomy) ตามแนวของ
เบอร์ควิส (Bergquist) 6 ด้าน ได้แก่

- 5.1 เวลา (Time)
- 5.2 สถานที่ (Space)
- 5.3 แหล่งทรัพยากร (Resources)
- 5.4 องค์กร (Organization)
- 5.5 ขบวนการ (Procedures)
- 5.6 ผลผลิต (Outcomes)

ส่วนที่ 2 แนวโน้มหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในปี พ.ศ. 2545

1. แนวโน้มการเปิดหลักสูตรใหม่ในอนาคต
2. แนวโน้มจำนวนนักศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ ในอนาคต

ข้อตกลงเบื้องต้น

เนื่องจากการวิจัยเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้านจำนวนนักศึกษาจากแผนกตามสาขาวิชาและปีการศึกษา ตั้งแต่เริ่มแรกที่สถาบันเปิดรับนักศึกษาจนถึงปัจจุบัน การเก็บข้อมูลส่วนมากเก็บจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแต่ละแห่ง ยกเว้นในบางปีการศึกษาที่สถาบันไม่สามารถให้ข้อมูลได้ จึงจะเก็บข้อมูลจากทบวงมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยถือว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แนวโน้ม	หมายถึง	สิ่งที่อาจเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
หลักสูตร	หมายถึง	สาขาวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
สาขาวิชา	หมายถึง	กลุ่มสาขาวิชาที่ยูเนสโกได้จำแนกตามมาตรฐานสากล ว่าด้วยการจัดกลุ่มสาขาวิชาทางการศึกษาระบบ ISCED (International Standard Classification of Education) จำนวนเป็น 10 กลุ่มสาขาวิชา สำหรับการ ศึกษาระดับอุดมศึกษาครั้งนี้

1. กลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์และการฝึกหัดครู ประกอบด้วยสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ การฝึกหัดครูทั่วไป และสาขาวิชาการศึกษาฝึกหัดครู เน้นด้านอาชีวศึกษา
2. กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์ ศาสนา และเทววิทยา ประกอบด้วยสาขาวิชา โบราณคดี วรรณคดีเปรียบเทียบ ภาษาและวรรณคดี ภาษาศาสตร์ ปรัชญา วิชาสำหรับล่าม และนักแปล ประวัติศาสตร์ และสาขาวิชาศาสนาและ เทววิทยา
3. กลุ่มสาขาวิชาประยุกต์และวิจิตรศิลป์ ประกอบด้วยสาขาวิชาศิลปศึกษา การละคร/นาฏศาสตร์ ศิลปกรรมและจิตรกรรม (วิชา) ช่างฝีมือ ประวัติและปรัชญาศิลปะ การออกแบบภายใน (วิชา) ดนตรี/ดุริยางคศาสตร์ การถ่ายรูปและการถ่ายภาพยนตร์ และสาขาวิชาประติมากรรม
4. กลุ่มสาขาวิชานิติศาสตร์ ประกอบด้วยสาขาวิชา ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป ธรรมศาสตร์ นิติศาสตร์ (หลักสูตร) ผู้พิพากษาท้องถิ่น และสาขาวิชานิติศาสตร์พิเศษ
5. กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ แบ่งออกเป็น 5 หมวดสาขาวิชา คือ
 - 5.1 หมวดสาขาวิชาสังคมพฤติกรรมศาสตร์ ประกอบด้วยสาขาวิชามนุษยวิทยา ประชากรศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ภูมิศาสตร์ รัฐศาสตร์ จิตวิทยา สังคมและพฤติกรรมศาสตร์ สังคมวิทยา และสาขาวิชาการศึกษาวัฒนธรรมภูมิภาค
 - 5.2 หมวดสาขาวิชาการบริหารธุรกิจและพาณิชยการ ประกอบด้วยสาขาวิชา การบัญชี (วิชา, หลักสูตร) การบริหารธุรกิจและการพาณิชย์ การใช้เครื่องจักรกลทางธุรกิจ และการประมวลข้อมูลด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ การจัดการการเงิน การบริหารสถาบัน รัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารรัฐกิจ และสาขาวิชาเลขานุการ
 - 5.3 หมวดสาขาวิชาสื่อสารมวลชนและการเอกสาร ประกอบด้วยสาขาวิชาศิลปะการสื่อสาร/นิเทศศาสตร์ เทคนิคการเอกสาร วารสารศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ สาขาวิชาสำหรับนักเทคนิคด้านพิมพ์ภัณฑ์และสถานที่คล้ายคลึงกัน การจัดทำรายการโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง และสาขาวิชาการประชาสัมพันธ์
 - 5.4 หมวดสาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ ประกอบด้วยสาขาวิชาการวิจัยผู้บริโภค อาหารและโภชนาการ ศิลปะการเรือน และสาขาวิชาคหกรรมศิลป์
 - 5.5 หมวดสาขาวิชาธุรกิจบริการ ประกอบด้วยสาขาวิชาการประกอบอาหาร (ภัตตาคารและโรงแรม) หลักสูตรธุรกิจบริการด้านอื่น ๆ การขายปลีก และสาขาวิชาธุรกิจท่องเที่ยว

6. กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 2 หมวดสาขาวิชา คือ
- 6.1 หมวดสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ประกอบด้วยสาขาวิชาดาราศาสตร์ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ เคมี ธรณีศาสตร์ อุตุนิยมวิทยา สมุทรศาสตร์ และสาขาวิชาฟิสิกส์
- 6.2 หมวดสาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาการคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วย สาขาวิชาวิทยาการคำนวณการประกัน/คณิตศาสตร์ประกันภัย วิทยาการคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาทั่วไปด้านคณิตศาสตร์ และสาขาวิชาสถิติ สถิติคณิตศาสตร์
7. กลุ่มสาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ประกอบด้วยสาขาวิชาเทคนิคทันตกรรม ทันตแพทยศาสตร์ อนามัยและสาธารณสุขศาสตร์ เทคโนโลยีการแพทย์ เทคนิครังสีการแพทย์และวิชาอื่น ๆ ด้านเทคนิคการวิเคราะห์และรักษาโรค อายุรศาสตร์/แพทยศาสตร์ การผดุงครรภ์/สูติศาสตร์ การพยาบาล ทัศนมาตร/วิชาการแว่น เภสัชศาสตร์ กายภาพและกิจกรรมบำบัด วิทยาช่องปากและฟัน และสาขาวิชาศัลยกรรมและการแพทย์เฉพาะทาง
8. กลุ่มสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ แบ่งออกเป็น 4 หมวดสาขาวิชา คือ
- 8.1 หมวดสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ ประกอบด้วยสาขาวิชาเทคนิควิศวกรรม ป่าไม้และการเกษตร วิศวกรรมเคมีและเทคนิควัสดุ วิศวกรรมโยธา วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และไฟฟ้า เทคนิควิศวกรรมประมง วิศวกรรมอุตสาหกรรม วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมโลหการ วิศวกรรมเหมืองแร่ และสาขาวิศวกรรมสำรวจ
- 8.2 หมวดสาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์และผังเมือง ประกอบด้วยสาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภูมิสถาปัตยกรรม และสาขาวิชาการผังเมือง
- 8.3 หมวดสาขาวิชาหลักสูตรการอาชีวะ ทัศนกรรม และอุตสาหกรรม ประกอบด้วย สาขาวิชาการอาชีวปรับอากาศ การอาชีวไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ กรรมวิธีด้านอาหารศิลปภาพพิมพ์ สาขาวิชาสำหรับนักเทคนิคห้องปฏิบัติการ การทำแว่นสายตา การอาชีวช่างกล การอาชีวโลหะ และสาขาเทคนิคสิ่งทอ
- 8.4 หมวดสาขาวิชาการขนส่งและการคมนาคม ประกอบด้วย สาขาวิชาหลักสูตรนายเรืออากาศและลูกเรือ หลักสูตรบริการไปรษณีย์ การอาชีวรถไฟ และสาขาวิชาหลักสูตรการใช้นานยนต์ทางบก
9. กลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ วนศาสตร์และการประมง ประกอบด้วยสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ สัตวบาล พืชบาล วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง วิทยาศาสตร์ และ

เทคโนโลยีการอาหาร เทคโนโลยีการผลิตภัณฑ์ วนศาสตร์ สาขาวิชาทั่วไปด้านเกษตรศาสตร์
พืชสวน วิทยาการน้ำและดิน และสาขาวิชาสัตวแพทยศาสตร์

10. กลุ่มสาขาวิชาอื่น ๆ ประกอบด้วยสาขาวิชาความมั่นคงทางพลเรือน และการ
ทหาร อาชีวศึกษา การศึกษาสิ่งแวดล้อม นาวิกศาสตร์ สาขาวิชาอื่น ๆ พลศึกษา สวัสดิการ
สังคมและสาขาวิชาแนะแนวอาชีพ

สถาบันอุดมศึกษา	หมายถึง	สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับ อุดมศึกษาซึ่งอยู่ในความดูแลของทบวงมหาวิทยาลัย
ผู้บริหาร	หมายถึง	ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่รับผิดชอบ การบริหารการศึกษา และมีตำแหน่งตั้งแต่ ระดับคณบดีขึ้นไป
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา	หมายถึง	ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการอุดมศึกษา ที่ปฏิบัติงาน ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สถาบันอุดมศึกษา เอกชน หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ รวมทั้ง ธุรกิจเอกชน

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินตามวัตถุประสงค์ไปจนเรียบร้อย จึงได้วางขั้นตอนการ
วิจัยดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเปิด
หลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาเอกชน วัตถุประสงค์ของหลักสูตร นโยบายการบริหารหลักสูตรจาก
เอกสารต่าง ๆ เช่น ระเบียบการศึกษา รายงานสถาบันอุดมศึกษาเอกชน งานวิจัยหรือ
วิทยานิพนธ์ เอกสารประกอบการสัมมนา เป็นต้น
2. แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ
จำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวนตาม การแบ่ง
สาขาวิชาของ ISCED ทุกสาขาวิชา ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิทางการ

อุดมศึกษา และข้อมูลเอกสาร

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

กลุ่มตัวอย่างสถาบัน ผู้วิจัยเลือกศึกษาเป็น SELECTED CASES โดยพิจารณาจาก 3 ประการ คือ

ด้านระยะ เวลาที่เปิดสอนต้อง เป็นสถาบันที่ได้รับอนุญาตจัดตั้งในแต่ละ ช่วงแผนพัฒนาการศึกษา คือช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 2 จนถึงแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 เพื่อให้สามารถเป็นตัวแทนของสถาบันที่จัดตั้งในช่วงเวลาดังกล่าวได้

ด้านสถานที่ตั้ง เป็นสถาบันที่ตั้งอยู่ครบทุกภาคของประเทศไทย

ด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน เมื่อศึกษาทุกสถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วจะศึกษาได้ครบทุกสาขาวิชา ที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนปัจจุบันจัดการเรียนการสอน

จากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกสถาบันอุดมศึกษาได้ 11 สถาบัน

สำหรับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งระดับคณบดีขึ้นไป 11 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิทางการอุดมศึกษา 7 ท่าน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (PRIMARY SOURCE) ที่เก็บด้วยการสัมภาษณ์ และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารโดยแบบสำรวจที่สร้างขึ้น

5. การวิเคราะห์และจัดกระทำข้อมูล

5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อเก็บข้อมูลโดยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้แก่

5.1.1 แบบสำรวจสถาบัน

5.1.2 แบบสำรวจวัตถุประสงค์โครงสร้างและความแตกต่างของ

หลักสูตร

5.1.3 แบบสำรวจการเพิ่ม ลด และสำเร็จการศึกษาในแต่ละสาขาวิชาและจำนวนนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

5.1.4 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับวัตถุประสงค์แนวโน้ม และแผนการเปิดสาขาวิชาใหม่ในอนาคต

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เอกสารโดยใช้วิธีการทางสถิติ และการสัมภาษณ์ผู้บริหารแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับ

5.2.1 นโยบายและวัตถุประสงค์รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคของการ

บริหารหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร และการเปิดสาขาวิชาใหม่ในทัศนะของผู้บริหาร

5.2.2 ความแตกต่าง เฉพาะสาขาวิชา ในแต่ละสถาบันที่มีการสอน สาขาวิชาเดียวกัน

5.2.3 ลักษณะสาขาวิชาที่เปิดใหม่ในแต่ละช่วงของแผนพัฒนาการศึกษา

5.2.4 ความสัมพันธ์ของอัตราการเพิ่ม-ลดของจำนวนนักศึกษาในแต่ละสาขาโดยใช้การคาดคะเนแนวโน้ม ด้วยวิธี Box & Jenkins เพื่อความสัมพันธ์ระหว่าง จำนวนนักศึกษากับบอญกรมเวลา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จะนำไปสรุปเป็นประเด็นดังนี้

1. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อข้อกำหนดวัตถุประสงค์ จุดเน้นของหลักสูตร
2. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อแนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรตลอดจนการเปิดสาขาวิชาใหม่
3. แนวโน้มการบริหารหลักสูตรที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตรและลักษณะสาขาวิชาที่ต้องการเปิดใหม่ในอนาคตของแต่ละสถาบัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทบวงมหาวิทยาลัยสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของหลักสูตรและสาขาวิชาที่เปิดสอน ตลอดจนแนวโน้มการเปิดสาขาวิชาในอนาคตไปเป็นแนวทางประกอบการวางแผนอุดมศึกษาเอกชนระยะยาวในด้านสาขาวิชาที่เปิดสอนและการบริหารหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องและสนองต่อการพัฒนาอุดมศึกษาเอกชนในภาพรวม
2. สถาบันอุดมศึกษาเอกชนสามารถนำผลของการวิจัยไปใช้ในการบริหารหลักสูตรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในปัจจุบัน ตลอดจนการเปิดสอนหลักสูตรใหม่ในอนาคตในสาขาที่มีผู้สนใจเข้าศึกษา
3. เครื่องมือวิจัยจะเป็นแนวทางพื้นฐานด้านหนึ่งในการสร้างเครื่องมือที่ใช้สำรวจสถาบันที่สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างละเอียดและมีประสิทธิภาพและการสร้างแบบสัมภาษณ์เฉพาะประเด็นหลักที่ต้องการสัมภาษณ์ ทำให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวาง หลากหลาย นำมาซึ่งแนวคิดที่สามารถประมวลมาใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิจัย

รายงานผลการวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 5 บท บรรณานุกรมและภาคผนวก โดยการเสนอ
ตามลำดับดังนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของ
การวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนและวิธี
ดำเนินการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่ง เป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 กล่าวถึง หลักสูตรโดยทั่วไป และแนวคิด บทความ ตลอดจน
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 กล่าวถึง หลักสูตรที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ประกอบ
ด้วยสาขาที่เปิดสอน พัฒนาการของสาขาวิชา ขั้นตอนและแนวทางการจัดทำหลักสูตร และการ
พิจารณาขอเปิดดำเนินการสาขาวิชาใหม่ของทบวงมหาวิทยาลัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและ
กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวม
ข้อมูล การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม แสดงรายการหนังสือ บทความและเอกสารอื่น ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

ภาคผนวก ประกอบด้วย แผนภาพแสดงที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จดหมาย
ขอความร่วมมือ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย